

דיקדוק = دستور زبان

שׁוּא = دو نقطه زیر حرف (׀) را שׁוּא گویند.

יש לנו שני מיני שׁוּא : שׁוּא נע, שׁוּא נח. בַּחֲמִשָּׁה זְמַנִּים הַשׁוּא הוּא נע:

دو نوع «شوا» داریم: متحرک یا صدا دار و ساکن یا بی حرکت. در ۵ مورد «شوا» متحرک یا صدا دار است:

(א) שׁוּא בְּרֵאשׁ הַמִּלָּה הוּא תָּמִיד נֶע כְּמוֹ: שְׁמַע, שְׁלֹמֹה, לְעוֹלָם, שָׁבוּ

۱= همیشه در اول کلمه «شوا» صدا دار است مثل: שִׁמַּע (بشنو)، שְׁלֹמוֹ (سلیمان)، לְעוֹלָם (برای همیشه)، שׁוּבוּ (بناشینید).

(ב) שְׁנֵי שׁוּאִים רְצוּפִים בְּתוֹךְ הַמִּלָּה, הֶרְאִישׁוֹן נַח וְהַשְׁנֵי נֶע כְּמוֹ: אֶפְרַיִם, זָכָרָה, עֲבָדָה

۲= دو «شوا» که در وسط کلمه پی در پی واقع شوند اولی ساکن و دومی صدا دار میباشد مثل: אֶפְרַיִם (خرمالو)، נִיחָסִיף (مشتاق است)، זִיכְרָחָא (یاد تو)،

עוֹדָחָא (بنده‌ی تو).

(ג) שׁוּא מִתַּחַת לְאוֹת דְּגוּשָׁה הוּא נָא כְּמוֹ: קָבְלוּ, סִפְרוּ, דְּבַרוּ, תִּתְּנוּ

۳= «شوا» چنانچه زیر حرفی که در دل آن داگش (نقطه) است واقع شود صدا دار است مثل: قִיילו (دریافت کردند)، סִפְרוּ (تعریف کنید)، דִּיבְרוּ (صحبت

کردند)، תִּתְּנוּ (بدهید).

(ד) שׁוּא אַחֲרֵי תְנוּעָה גְדוּלָה (׀ ; ׀׃ ; ׀׃׃ ; ׀׃׃׃) הוּא נֶע כְּמוֹ: בָּרְכוּ, יִלְכֶה, עִירָה, לוֹמְדִים, סוֹסָה

۴= شوا بعد از حرکات بزرگ (آ، ا، ای، ا، او) صدا دار می‌باشد مثل: בָּרְכוּ (برکت کنید)، נִלְכָא (برویم)، עִירָחָא (شهر تو)، לְמִדִּים (یاد می‌گیریم). سוֹסָחָא

(اسب تو).

(ה) שׁוּא מִתַּחַת לְאוֹת הֶרְאִישׁוֹנָה מְשַׁתִּי אוֹתִיּוֹת דּוּמוֹת הוּא נֶע כְּמוֹ: הִלְלוּ, גְּלְלוּ, יִבְרְכְּךָ, רִבְבוֹת

۵= شوا زیر حرف اول از دو حرف مشابه صدا دار می‌باشد مثل: הִלְלוּ (مدح گویند)، גָּלְלוּ (غلطاندند)، יוֹרְחָחָא (برکت کند تو را)، רִיבּוּת (دهها هزار).

הַעֲרָה: שׁוּא תַּחַת הָאוֹתִיּוֹת גְּרוּנִיּוֹת (א, ה, ח, ע) הוּא תָּמִיד נַח כְּמוֹ: נֶאֱדָר, נֶהֱפָךְ, יַחְדּוֹ, שְׁמַעְתִּי

تبصره: شوا زیر حروف حلقى (א, ה, ח, ע) همیشه ساکن می‌باشد. مثل: נִתְדָר (جليل), נֶהֱפָךְ (وارونه شد), יַחְדּוֹ (با هم), שְׁמַעְתִּי (شنیدم).

– שְׁנֵי שׁוּאִים רְצוּפִים אוֹ שׁוּא אֶחָד בְּסוֹף הַמִּלָּה שְׁנֵיהֶם נַחִים כְּמוֹ: הִלְכָה, אֶתְּ, וַיִּשָּׂא, וַיִּשָּׂק

دو شوا پی در پی یا یک شوا در آخر کلمه هر دو ساکن می‌باشند. مثل: הָאֲחַת (رفتی)، אֶתְּ (تو)، וַיִּשָּׂא (نوشتید)، וַיִּשָּׂק (نوشتید).

– כָּל שׁוּא שְׂבָא אַחֲרֵי ״ו״ בְּתַחֲלִיל הַמִּלָּה, הוּא נַח כְּמוֹ: וּבְקוֹמָךְ, וּבְקוֹמָךְ

هر شوایی که پس از ״ו״ در ابتدای کلمه، می‌آید ساکن می‌باشد مثل: אוֹחְתוֹתָם (بنویسید آنها را)، אוֹוֹקוּמָחָא (در برخواستنت).

בְּעֵבְרִית יֵשׁ לָנוּ שְׁנֵי מִינֵי תְנוּעוֹת: דר (זبان) עֵבְרִי ۲ נוע حرکت داریم:

א) הַתְנוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת הֵן: ַ (קִמְצָה גְּדוֹלָה) כְּמוֹ אָב. ֵ (צִירְיָה) כְּמוֹ אֵם. י (חִירִיק גְּדוֹלָה) כְּמוֹ אִישׁ. ם (חולם) כְּמוֹ דוּד. ן (שׁוּרְק) כְּמוֹ גּוֹף.

۱= حرکات بزرگ عبارتند از: آ مثل ام (مادر)، ای مثل ایش (مرد)، اُ مثل دُد (عمو یا دایی)، او مثل گوف (بدن، جسم).

ב) הַתְנוּעוֹת הַקְּטַנוֹת הֵן: ֶ (פֶּתַח) כְּמוֹ גֶן. ֶ (סְגוּלָה) כְּמוֹ בְּגָד. ם (חִירִיק קָטָן) כְּמוֹ אֶשָׁה. ֶ (קִמְצָה קָטָן) כְּמוֹ אֶזְנִי. ם (קִבּוּץ) כְּמוֹ הַבַּיִם.

۲= حرکات کوچک عبارتند از: ا مثل گَن (باغ)، اِ مثل بְגַד (لباس)، ای کوچک مثل ایشا (زن)، آ کوچک مثل اُزنی (گوش من)، او (قوبوص) مثل دوֹבִים (خرسها).

הָא הִדְיָעָה = הַאֵי מַעְרָפֶה (חַרֵף תַעֲרִיף)

برای معرفه کردن اسمی یا کلمه‌ای ה' הִדְיָעָה (حرف تعریف) در اول آن می‌نویسیم و در داخل حرف بعد از آن بجز حروف حلقی (א,ה,ח,ע) و حرف ך, ךֿ (نقطه در درون حرف) می‌گذاریم.

۱- معمولاً حرکت ה معرفه פֶּתַח (א) می‌باشد مثل: סִפֵּר = کتاب (نا مشخص) הִסְפֵּר = آن کتاب (مشخص). מֶלֶךְ = پادشاه הַמֶּלֶךְ = آن پادشاه. יָרַח = شمع הַיָּרַח = شمع. הָדָר = اطاق הַהָדָר = اطاق.

۲- چنانچه کلمه‌ای یا اسمی با حروف ה, ה, ה, ה شروع شده باشد به جای حرکت ה حرکت הָ نوشته میشود و در این حروف نقطه (تشدید) لازم ندارد مثل: הָרִים = کوه‌ها הַהָרִים = آن کوه‌ها. הָכֶם = دانشمند (عادل) הַהָכֶם = آن دانشمند. הָעִיר = ثروتمند הַעִיר = آن ثروتمند.

۳- چنانچه کلمه‌ای یا اسمی یک سیلابی باشد که با حروف ה, ה, ה, ה شروع شده باشد بجای حرکت ה حرکت הָ نوشته میشود مثل: הָר = کوه הַהָר = آن کوه. הָם = پدر شوهر یا پدر زن הַהָם = آن پدر شوهر یا پدر زن. הָם = ملت הַהָם = آن ملت.

۴- قبل از حروف א, לא, ר های معرفه (ה) با حرکت קִמְצָה (ה) شروع میشود مثل: אִישׁ = مرد הָאִישׁ = آن مرد. עִיר = شهر הָעִיר = آن شهر. ראש = سر הָראש = آن سر.

پس بطور کلی حرکات ה הִדְיָעָה (های معرفه) با شرایط فوق פֶּתַח (ה), קִמְצָה (ה) و סְגוּלָה (ה) می‌باشند.

משלים מתנ"ך ומדברי חכמים

چند مثال از تنخ (کتاب مقدس یهود) و گفتار دانشمندان در زمینه حرف تعریف (ה' הידיעה)

(1) "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". (בראשית א'/א')

۱= خد-اوند در ابتدا آسمان و زمین را آفرید. (کتاب پیدایش ۱-۱)

(2) "וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב". (בראשית א'/ד')

۲= خد-اوند روشنایی را دید که خوب است. (کتاب پیدایش ۴-۱)

(3) "אִשָּׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יבֵּא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם ה'". (תהלים קכא/א')

۳= چشمانم را بسوی کوهها بلند می‌کنم (می‌دوزم) که از کجا به من کمک می‌رسد: کمک من از جانب خد-ا است. (مزامیر داوود ۱-۱۲۱)

(4) "בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יְבִטַח בֵּה" וְהָיָה ה' מִבְּטַחוֹ" (יְרֵמְיָהוּ יז/ז)

۴= متبارک باشد آن شخصی که (مردی که) امیدش به خد-ا است و توکلش با خد-ا است. (کتاب ارمیاء ۷-۱۷)

(5) "אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂכָכָה לוֹ". אֲשֶׁרֵי הָעַם שָׁה" אֱלֹהֵינוּ". (תהלים קמד/טו)

۵= خوشا به حال آن قومی که چنین سرنوشتی دارد. خوشا به حال آن ملتی که خد-ا اوند خد-ای اوست. (مزامیر داوود ۱۵-۱۴۴)

(6) הָאוֹרְחִים אוֹמְרִים: "הֲרַחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַחַתָּן וְהַכֶּלֶה בְּכַנִּים טוֹבִים לְעִבּוֹדְתוֹ יְתָבָרֵךְ". (תְּחִלָּה)

۶= مهمانها می‌گویند: خد-ای رحمن این عروس و داماد را با فرزندان نیک در راه عبادت خد-ا اوند برکت دهد. (دانشمندان یهود)

(7) "הֲרַחֵמֵנוּ הוּא יַחֲיֵינוּ וַיַּזְכֵּנוּ וַיִּקְרַכְנוּ לַיְמֹת הַמְּשִׁיחַ וְלְבָנֵינוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְאֶמְרוּ אֲמֵן". (תְּחִלָּה)

۷= خدای رحمن، ما را زنده و کامیاب (موفق) بدارد و به ایام ماشیح (منجی موعود) و آبادی خانه مقدس (قدس شریف) نزدیک گرداند. و بگویید آمین.

(دانشمندان یهود)

(8) חֲכָמִים: "לֹא הַמְדַרְשׁ עֲקָר אֶלָּא הַמְעֻשָּׂה".

۸= دانشمندان یهود: به عمل کار برآید به سخنرانی نیست. (اصل موعظه نیست بلکه عمل است)

(9) רַבָּנִים: "הַמְלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ כְּאֵלוֹ הַרְגוּ".

۹= علمای طراز اول یهود: کسی که دوستش را خجالت می‌دهد (صورتش را سفید میکند) مثل اینکه او را کشته است.

(10) "הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ..... צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא". (דְּבָרִים לב'/ד')

۱۰= آن پروردگاری که کارش بی عیب است عادل و درستکار (شایسته) است. (تثنیه ۴-۳۲)

פרוש המלים معنی لغات

רֵשִׁית	ابتدا - نویر	אֹרֶחַ	أَرِيح	مهمان - رهگذر
בָּרָא	آفرید	הִרְחִימֵנוּ	هَارِحَمَان	خدای رحمن و رحیم
וַיִּרְא	دید	וַיִּזְכְּנוּ	وی زکِنو	موفق بدارد ما را
אוֹר	روشنایی	וַיִּקְרַבְנוּ	وی قارونو	نزدیک گرداند ما را
אֶשָּׂא	بلند می‌کنم	בִּנְיָן	بینیان	آبادی - ساختمان
עִזָּר	کمک - اعانات	מִדְרָשׁ	میدراش	تفسیر آزاد - پژوهش
גֹּרֶר	مرد - خروس	עֵינָר	عیقار	اصل - ریشه
מִיּוֹטָא	توکل - اعتماد	הַמְלִיכִין	هملین	کسیکه خجالت می‌دهد
אֶשְׂרִי	خوشا (بحال)	צוֹר	صور	پروردگار - صخره پناه
עָם	قوم - ملت - مردم	תְּמִים	تامیم	کامل - بی عیب - پاکدل
יְדִיעָה	معرفه - آگاهی	יָשָׁר	یاشار	شایسته - درستکار

حروف کتابی و دستخطی:

حروف کتابی	א	ב	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	כ	ל
מכתבא נדחפסא	א	ב	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	כ	ל

حروف کتابی	מ	ם	נ	ן	ס	ע	פ	פ	ף	צ	ץ	ק	ר	ש	ש	ת
מכתבא נדחפסא	M	m	N	n	S	e	P	P	F	C	c	Q	R	S	S	T

مثال:

דַּרְצָה עֲלֵהּ יִקְצַר אִין = هر که ظلم بکارد بلا خواهد دروید.

